

РОЛІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ХТО ЩО РОБИТЬ І КОЛИ

Олена Дашутіна

Юристка, експертка з протидії домашньому насильству, національна тренерка Національного навчального центру з питань попередження та відповіді на домашнє та гендерно зумовлене насильство від UNFPA, тренерка з питань ГЗН МБФ «Українська фундація громадського здоров'я», психологиня.

Хто входить до системи реагування на насильство та жорстоке поводження щодо дітей

Служби у
справах дітей

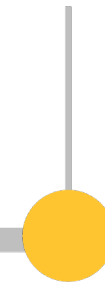
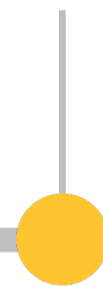
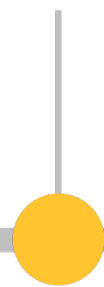
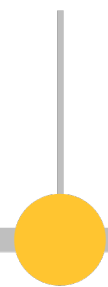
Національна
поліція

Соціальні служби,
центри соцпослуг

Заклади
освіти

Заклади охорони
здоров'я

Органи місцевого
самоврядування

ЗАКОНОДАВСТВО

Постанова КМУ від 1 червня 2020 р. № 585

Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

Порядок провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866.

Постанова КМУ від 04.06.2025 №658 “Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми”

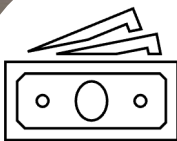
Методичні рекомендації МОН - Наказ № 1047 від 02.10.2018

Лист МОН від 30.05.2022 “Про запобігання та протидію домашньому насильству в умовах воєнного стану”

Постанова КМУ від 19 листопада 2025 р. № 1513

Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми

Постанова КМУ №658 від 22 серпня 2018 р.

Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі

Дитина, постраждала від домашнього насильства:

- особа, яка не досягла 18 років:
- яка зазнала домашнього насильства
- стала свідком або очевидцем

ЗУ «Про запобігання та протидію домашньому насильству»

Жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також будь-які незаконні угоди стосовно дитини, зокрема вербування, переміщення, переховування, передача або одержання дитини, вчинені з метою її експлуатації з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини

Постанова 585

Складні життєві обставини - обставини, що негативно впливають на життя, стан здоров'я та розвиток особи, функціонування сім'ї, які особа/сім'я не може подолати самотійно.

Усього - 16 чинників, зокрема: жорстоке поводження з дитиною; насильство за ознакою статі; домашнє насильство.

Закон України “Про соціальні послуги” (п.15 ст.1)

Основні визнач

ДІТИ ДО 14 РОКІВ:

Мають обмежену цивільну
дієздатність

Початок роботи з надання
соціальних послуг тільки за
згодою законних
представників

Виключення це екстренні
(кризові) ситуації, насильство,
жорстоке поводження тощо

Постанова Кабміну від 22.08.2018 № 658

“Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі”

Цей документ визначає комплексний механізм взаємодії служб та органів влади, які працюють у сфері домашнього насильства та насильства за ознакою статі — тобто сімейні ситуації насильства щодо осіб, які зазначені в ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» .

Суб'єкти, які здійснюють заходи у сфері протидії та запобігання домашньому насильству

Спеціально уповноважені органи	• Центральний орган виконавчої влади, що формує політику • Центральний орган, що реалізує політику • Місцеві держадміністрації
Інші органи та установи	• Служба у справах дітей • Уповноважені підрозділи Національної поліції • Освітні органи та навчальні заклади • Заклади охорони здоров'я • Центри безоплатної правничої допомоги • Суди • Прокуратура • Пробація
Загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих	• Центри соціальних служб • Мобільні бригади допомоги • Притулки/шелтери • Кризові кімнати
Громадяни/особи, що перебувають в Україні	• Громадяни України • Іноземці / особи без громадянства на законних підставах

Коло осіб на яких поширюється дія законодавства (ст. 3 ЗУ «Про протидію та запобігання домашньому насильству»):

- 1) подружжя;
- 2) колишнє подружжя;
- 3) наречені;
- 4) мати (батько) або діти одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя);
- 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти;
- 6) особи, які мають спільну дитину (дітей);
- 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти);
- 8) дід (баба) та онук (онучка);
- 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка);
- 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка);
- 11) рідні брати і сестри;
- 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онучка);
- 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими;
- 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням;
- 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя.

Дія законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству поширюється також на інших родичів, інших осіб, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання, а також на суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Основні положення:

- встановлює **перелік суб'єктів взаємодії** (поліція, служби у справах дітей, центри соціальних служб тощо) і визначає **координовані дії** для:
 - *запобігання насильству;*
 - *реагування на факти домашнього насильства;*
 - *надання допомоги та захисту постраждалим;*
 - *налагодження обміну інформацією та спільної роботи між службами;*
- передбачає **інтегрований підхід** з урахуванням дітей як частини постраждалих осіб (окремо не детально відповідає за алгоритми щодо дітей, але визнає їх у загальних принципах);
- визначає, що координацію на загальнодержавному рівні здійснює **Мінсоцполітики**, а на регіональному — **координатори відповідних служб/адміністрацій**;
- порядок передбачає **реєстрацію повідомлень**, їх обмін між службами, організацію допомоги та **моніторинг результатів**.

👉 Тобто ця постанова **регулює саме механізм взаємодії служб у сфері домашнього насильства**, у тому числі коли до таких випадків можуть бути залучені діти, але не дає окремого цільового алгоритму саме щодо **насильства над дітьми**, незалежно від контексту.

Постанова Кабміну від 04.06.2025 № 658

“Про затвердження Типової програми щодо унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми ”

Це стратегічно-організаційний документ, який визначає заходи з попередження, виявлення та реагування в діяльності суб'єктів, що працюють з дітьми (освітні, культурні, соціальні, спортивні установи)

ЩО має знати людина, яка працює з дітьми,

ЯК має реагувати фахівець, якому стало відомо про насильство щодо дитини,

ЯКИМ чином виявляти насильство

ЯК проводити інформування для запобігання насильству

Завданнями Типової програми є:

- ✓ запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- ✓ формування у працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- ✓ поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- ✓ **забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.**

Заходи із виявлення та
реагування на випадки
насильства та жорстокого
поводження з дітьми:

- організація доступних та безпечних способів повідомлення про випадки насильства та жорстокого поведження з дитиною;
- оперативне реагування за результатами розгляду заяв (скарг, повідомлень) про випадки насильства або жорстокого поведження з дітьми у суб'єкті роботи з дітьми та молоддю (далі - повідомлення)

**Заходи з навчання та
підвищення обізнаності
унеможливлення
насильства та жорстокого
поводження з дітьми:**

- організація тренінгів, інших навчальних заходів для працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю та інших фахівців, які контактують з дітьми;
- організація інформаційних сесій для дітей (пояснення прав дитини, способів захисту, контактів для звернення);
- залучення батьків, інших законних представників дитини (проведення батьківських зборів, розповсюдження інформаційних матеріалів);

Додаток 1
до Типової програми

ТИПОВА ФОРМА
первинного повідомлення про підозру
на випадок насильства щодо дитини

(найменування закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми)

Дата події або виявлення: _____ 20____ р.

1. Інформація про дитину:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

вік дитини: _____

соціальний статус (за потреби):

☐ дитина з інвалідністю;

☐ дитина-сирота;

☐ дитина, позбавлена батьківського піклування;

☐ інше: _____

2. Інформація про особу, яка повідомляє:

прізвище _____

ім'я _____

по батькові (за наявності): _____

найменування посади: _____

контактний номер телефону: _____

Опис ситуації: _____

(вказати максимально докладно, що сталося, коли, де, хто був присутній)

3. Інформація про ознаки насильства/поведінку дитини:

☐ тілесні ушкодження;

☐ страх, уникання контакту;

☐ розповіді про образи/тиск;

☐ інше: _____

4. Інформація про вжиті заходи (на момент заповнення):

☐ поінформовано відповідальну особу закладу;

☐ поінформовано батьків/інших законних представників;

☐ поінформовано службу у справах дітей;

☐ поінформовано уповноважений підрозділ органів Національної поліції;

☐ інше: _____

(підпис особи, яка заповнює
первинне повідомлення)

(дата)

Додаток 2
до Типової програми

ТИПОВА ФОРМА
реєстрації внутрішнього інциденту (журналу безпеки)

Порядковий номер	Інформація про спосіб отримання повідомлення про підозру на випадок наси́льства щодо дитини (звернення (повідомлення): усне/письмове)	Прізвище, ім'я дитини	Тип ситуації*	Заходи реагування	Результат**	Підпис відповідальної особи
---------------------	--	--------------------------	---------------	-------------------	-------------	-----------------------------------

*Зазначається факт про фізичне/психологічне насильство/булінг/спробу втечі/інше.

**Зазначається, чи поінформовано органи, надано допомогу, припинено контакт тощо.

ТИПОВА АНКЕТА
анонімного опитування для дітей*

1. Чи почувався (почувалася) ти в безпеці під час перебування у закладі?

- ☐ так, завжди;
- ☐ іноколи;
- ☐ ні.

2. Як до тебе ставилися дорослі?

- ☐ з повагою;
- ☐ байдуже;
- ☐ іноді грубо або несправедливо.

3. Чи були випадки, коли хтось із працівників (закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжних центрів, дитячих та молодіжних громадських об'єднань, інших громадських об'єднань, що є суб'єктами молодіжної роботи, які контактують з дітьми), інших залучених фахівців або дітей тебе лякав, ображав або погрожував?

- ☐ так;
- ☐ ні.

4. Чи знаєш ти, до кого можна звернутися за допомогою?

- ☐ так;
- ☐ ні.

5. Що б ти хотів (хотіла) покращити для того, щоб було безпечніше?
(відкрите поле)

*Анкета заповнюється дітьми у доступному форматі.

Постанова Кабміну від 19.11.2025 № 1513

“Про затвердження Порядку реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми”

Цей документ встановлює спеціальний механізм реагування на випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми у сферах, де вони перебувають або з якими контактують (освіта, спорт, культура, соцзахист тощо).

Ключові суб'єкти реагування

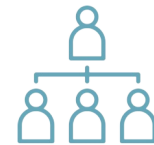
Працівники суб'єкта

Припинити насильство, надати домедичну допомогу, повідомити поліцію та керівництво.

Служба у справах дітей (ССД)

Координація, участь у комісії, оцінка безпеки та організація тимчасового влаштування.

Керівник суб'єкта (+ голова Комісії)

Затверджує Положення, інформує, скликає комісію, повідомляє у строк до 3 годин.

Національна поліція

Отримує повідомлення, проводить оперативні заходи та співпрацює зі ССД.

Засновник / орган управління

Виконує обов'язки керівника при необхідності; скликає комісію у встановлені строки.

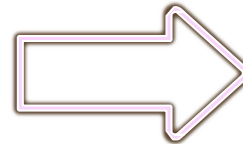
Керівник суб'єкта

- Здійснює заходи відповідно до Постанови 658
- Затверджує окреме положення на основі Постанови 658
- Формує склад комісії з розгляду випадків насильства та/або жорстокого поводження з дітьми (за погодженням з ССД)
- Організовує інформування працівників суб'єкта про захист дітей
- Розглядає усні та письмові заяви (скарги, повідомлення) про випадки насильства та жорстокого поводження з дітьми, які сталися у приміщенні, на території суб'єкта або під час заходів поза його межами, організатором (співорганізатором) яких є суб'єкт (далі - повідомлення), протягом однієї доби з дня надходження, забезпечує опрацювання комісією отриманих повідомлень;
- Сприяє проходженню особами, які вчинили насильство та/або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком та/або постраждали від насильства та жорстокого поводження (далі - сторони насильства та/або жорстокого поводження з дитиною), відповідної програми для таких осіб.

У ВИПАДКУ НАСИЛЬСТВА ЧИ ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ

КЕРІВНИК

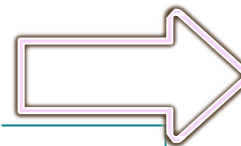

невідкладно, у строк, що не перевищує трьох годин, повідомляє про виявлення ознак насильства та жорстокого поводження з дитиною (в письмовій формі, зокрема за допомогою електронної комунікації) **батькам** або іншим законним представникам дитини, **НПУ, НССС, ДССД**

скликає засідання комісії не пізніше ніж протягом трьох робочих днів з дня отримання повідомлення.

КОМІСІЯ

(не менше **5 осіб** –
**голова, заступник
голови, секретар,
педагоги, психологи,
соціальні працівники,
НПУ (за згодою), ССД)**

- збір інформації щодо обставин
- оцінка потреб осіб, які є стороною насильства та/або жорстокого поводження з дитиною, в соціальних та психолого-педагогічних послугах і забезпечення таких послуг;
- надання рекомендацій щодо програм
- підготовка пропозицій щодо внесення змін до положення про запобігання та протидію насильству та/або жорстокому поводженню з дітьми;
- здійснення моніторингу
- розгляд висновків практичного психолога та соціального педагога або інших експертних висновків

*Засідання тільки очно, усі члени мають бути присутні, строки розгляду **10 діб***

Для забезпечення можливості звернення дітей, які цілодобово перебувають або проживають діти

- телефон, електронний пристрій має працювати цілодобово протягом усього календарного року з цілодобовим доступом до нього дітей
- поряд із телефоном, електронним пристроєм має бути розміщена інформація у вигляді буклетів, постерів, стендів щодо номерів телефонів, електронних сервісів служб, до яких дитина може звернутися по допомогу,

До кінця доби, в якій отримано повідомлення, щодо дитини яка проживає, або цілодобово перебуває у місці розташування суб'єкта, служба у справах дітей

разом із представниками уповноваженого підрозділу органу Національної поліції, закладу охорони здоров'я, у разі потреби проводять оцінку рівня безпеки дитини, щодо якої надійшло повідомлення та складає акт відповідно до Постанови 866 (Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини)

Керівники служб у справах дітей за місцем розташування суб'єкта **протягом тижня з дати набрання чинності постановою** зобов'язані визначити і передати інформацію про номери мобільних телефонів та прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) посадових осіб служб у справах дітей, яких має інформувати уповноважений підрозділ органу Національної поліції у вихідні чи святкові дні у випадку, насильства чи жорстокого поводження.

Додаток 1
до Порядку

ПРОТОКОЛ № _____
засідання комісії з розгляду випадків
наси́льства та/або жорстокого поводження з дітьми

(найменування закладу освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури і спорту, оздоровлення та відпочинку, молодіжного центру, дитячого та молодіжного громадського об'єднання, іншого громадського об'єднання, що є суб'єктом молодіжної роботи, у колективі якого перебувають діти/який контактує з дітьми (незалежно від типу і форми власності) (далі — суб'єкт)

_____ 20__ р. Час: ____ год ____ хв.

Підстава: _____
(від кого і коли надійшло повідомлення)

про випадок наси́льства та/або жорстокого поводження з дітьми)

(стислий зміст повідомлення)

Присутні:
члени комісії (____ осіб) згідно з наказом про склад комісії від _____
№ _____:

інші особи (_____ осіб):

СЛУХАЛИ:

Затвердження Порядку денного засідання

Розгляд питань Порядку денного засідання*

Ухвалили рішення* про:
потреби осіб, які вчинили наси́льство та/або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком та/або постраждали від наси́льства та жорстокого поводження (далі — сторони наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною), в соціальних та психолого-педагогічних послугах, рекомендації щодо добровільного проходження особами, які вчинили наси́льство та жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від наси́льства та/або жорстокого поводження, відповідної програми для таких осіб

(опис відповідних послуг та відповідальні за їх надання)
_____;

заходи для усунення причин наси́льства та/або жорстокого поводження з дітьми _____
(опис заходів та відповідальні за їх виконання)
_____;

заходи впливу щодо сторін наси́льства та/або жорстокого поводження з дітьми _____
(опис заходів та відповідальні за їх виконання)
_____;

рекомендації для працівників суб'єкта щодо заходів із сторонами наси́льства та/або жорстокого поводження з дитиною

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)
_____;

рекомендації для батьків або інших законних представників дитини, яка стала стороною наси́льства та/або жорстокого поводження

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)
_____.

Голова комісії _____
(власне ім'я, прізвище)

Секретар комісії _____
(власне ім'я, прізвище)

* Розділ доповнюється окремими сторінками.

Постанова Кабміну від 01.06.2020 № 585

**“Про забезпечення соціального захисту
дітей, які перебувають у складних життєвих
обставинах”**

Чинники, які можуть зумовити складні життєві обставини

- похилий вік;
- часткова або повна втрата рухової активності, пам'яті;
- невиліковні хвороби, хвороби, що потребують тривалого лікування;
- психічні та поведінкові розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин; інвалідність;
- бездомність;
- безробіття;
- малозабезпеченість особи;
- поведінкові розлади у дітей через розлучення батьків;
- ухилення батьками або особами, які їх замінюють, від виконання своїх обов'язків із виховання дитини;
- втрата соціальних зв'язків, у тому числі під час перебування в місцях позбавлення волі;
- жорстоке поводження з дитиною; насильство за ознакою статі;
- домашнє насильство;
- потрапляння в ситуацію торгівлі людьми;
- шкода, завдана пожежою, стихійним лихом, катастрофою, воєнними (бойовими) діями, терористичним актом, збройним конфліктом, у тому числі тимчасовою окупацією, сексуальним насильством, пов'язаним із збройною агресією Російської Федерації проти України, примусовим переміщенням або депортацією, вимушеним внутрішнім переміщенням, позбавленням особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України.

ЖУРНАЛ
обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах

(найменування служби у справах дітей)

Розпочато _____ 20__ р. № _____
Закінчено _____ 20__ р. № _____

Порядковий номер	Прізвище, ім'я, по батькові, дата народження дитини	Адреса фактичного місця проживання (перебування) дитини	Адреса, за якою зареєстровано місце проживання (перебування) дитини	Дата взяття на облік і номер наказу про взяття на облік	Обліковий номер картки дитини в Єдиному електронному банку даних дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах	Підстава для взяття дитини на облік	Відомості про батьків дитини, інших законних представників осіб, які фактично здійснюють догляд за дитиною	Прізвище, ім'я, по батькові, найменування посади особи, від якої надійшла інформація про дитину	Додаткова інформація про дитину (в тому числі про її поновлення на обліку)	Заходи, вжиті до захисту прав та інтересів дитини	Дата і номер наказу про зняття дитини з обліку, підстави для прийняття такого рішення
---------------------	--	--	---	--	--	---	--	--	--	--	--

Завданнями Типової програми є:

- ✓ запровадження порядку дій, спрямованих на унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- ✓ формування у працівників суб'єкта роботи з дітьми та молоддю відповідального ставлення до недопущення насильства та жорстокого поводження з дітьми;
- ✓ поширення культури нульової толерантності до насильства та жорстокого поводження з дітьми у всіх сферах діяльності;
- ✓ **забезпечення оперативного інформування уповноваженого підрозділу органу Національної поліції та служби у справах дітей про випадки вчинення насильства та жорстокого поводження з дітьми.**

Журнал / документ	Хто веде	Нормативна база	Коли використовується
Журнал обліку дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах (СЖО)	Служба у справах дітей (ССД)	Постанова КМУ №585	коли дитину визнано такою, що перебуває у СЖО
Журнал реєстрації повідомлень про випадки домашнього насильства	Уповноважені підрозділи (зокрема соціальні служби, освіта, ОМС)	Постанова №658 (2018)	коли отримано інформацію про домашнє насильство
Журнал внутрішніх інцидентів / журнал безпеки дітей	Заклади, що працюють з дітьми (школи, табори, гуртки тощо)	Постанова №658 (2025)	при будь-якому інциденті насильства або ризику
Журнал випадків булінгу	Заклад освіти	Закон «Про освіту», наказ МОН №1646	при отриманні заяви або повідомлення про булінг
Журнал звернень / журнал випадків соціальної роботи	Центри соціальних служб / центри надання соцпослуг	Закон «Про соціальні послуги»	при роботі з сім'єю, яка звернулась або була виявлена
Журнал реєстрації повідомлень про насильство щодо дитини	Суб'єкти, що працюють з дітьми	Постанова №1513	при отриманні інформації про жорстоке поводження

Де у вашій громаді система провисає
найчастіше?

Питання для ди

Основні повноваження соціальних працівників у разі отримання інформації щодо насильства чи жорстокого поводження щодо дітей

Соціальний працівник:

Фіксує факт або ознаки жорстокого поводження (журнал реєстрації повідомлень відповідно до ЗУ «Про соціальні послуги»)

Негайно повідомляє:

- службу у справах дітей
- поліцію (якщо є загроза)

Долучається до оцінки рівня безпеки дитини.

Ініціює проведення оцінки потреб дитини та сім'ї.

Бере участь у міжвідомчій взаємодії.

Організовує соціальний супровід.

Бере участь у розроблені індивідуального плану соціального захисту дитини.

Ситуація	Основна дія	Нормативна база	Документи
Жорстоке поводження	негайне повідомлення ССД і поліції	Постанова 64 від 14 січня 2026 року, ЗУ «Про соціальні послуги	журнал повідомлень, акт безпеки
Домашнє насильство	оцінка ризику та міжвідомча взаємодія	Постанова 658 від 2018	журнал насильства
Складні життєві обставини	оцінка потреб і соціальний супровід	Постанова 585	журнал СЖО, акт оцінки
Булінг	участь у комісії та підтримка дитини	Закон про освіту, Наказ МОН №1646 (28.12.2019) - Булінг в закладах освіти	журнал булінгу

1. Виявлення або отримання інформації

Дитину можуть виявити:

- соціальні працівники
- педагоги
- медичні працівники
- поліція
- інші суб'єкти

 Постанова №585
(суб'єкти виявляють дітей під час виконання
службових обов'язків)

5. Невідкладні дії при загрозі

Можуть бути застосовані:

- негайна медична допомога
- вилучення дитини з небезпечного середовища
- інші заходи захисту

2. Негайне повідомлення

Суб'єкт, який виявив дитину, повідомляє:

- службу у справах дітей
- поліцію
- інші суб'єкти

3. Фіксація інформації

У внутрішній документації
(журнали тощо)

4. Організація оцінки рівня безпеки дитини

Після отримання повідомлення:
служба у справах дітей організовує оцінку
безпеки дитини.

До оцінки можуть бути залучені:

- поліція
- соціальні служби
- медичні працівники

УПОВНОВАЖЕНІ ПІДРОЗДІЛИ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ЯКІ МОЖУТЬ РЕАГУВАТИ НА ВИПАДКИ НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ

- дільничні офіцери поліції,
- поліцейські ювенальної превенції,
- офіцери освітньої безпеки
- патрульні поліцейські,
- поліцейські секторів реагування на випадки домашнього насильства та мобільних бригад реагування на випадки домашнього насильства.
- слідчі, дізнавачі,
- диспетчери, чергові,
- оператори «102»,

Основні повноваження працівників поліції

- При заповненні електронної картки, оператор «102» здійснює попередню кваліфікацію події, про яку повідомлено.
- Важливо з'ясувати: можливі ризики загрози життю та здоров'ю присутніх та необхідність направлення бригади швидкої медичної допомоги; наявність зброї (якщо така є, можливість її застосування) та інших загроз життю та здоров'ю мешканців; наявність дітей в помешканні тощо.
- Електронна картка, сформована оператором «102» одночасно відображається у чергового, що перебувають у диспетчерському центрі, та чергового відповідного райвідділу поліції на території якого відбувається подія (було вчинено правопорушення).
- Диспетчер-оператор (оперативний черговий) направляє на місце найближчий патруль поліції (пріоритет – у складі екіпажу є жінка) для термінового реагування на повідомлення або мобільну групу для документування факту домашнього насильства.

Після прибуття на місце події працівники поліції повинні:

- вжити всіх заходів щодо попередження або припинення правопорушення;
- встановити особу правопорушника;
- надати допомогу потерпілим;
- поінформувати постраждалих про їхні права, заходи та соціальні послуги допомоги.

Правоохоронці також можуть:

- затримати кривдника;
- винести кривднику терміновий заборонний припис;
- скерувати вас (разом із дітьми) до безпечного притулку для постраждалих осіб;
- анулювати дозвіл кривдника на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів, а також вилучити зброю та боєприпаси.

➤ **Стаття 173². Вчинення домашнього насильства**

Вчинення домашнього насильства, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, –

- **штраф від 20 до 40 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян**
- **громадські роботи на строк від 30 до 40 годин**
- **адміністративний арешт на строк до 10 діб**

Діяння, передбачене частиною першою цієї статті, вчинене стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи, –

- **штраф від 30 до 60 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян**
- **громадські роботи на строк від 40 до 50 годин**
- **адміністративний арешт на строк від 2 до 10 діб**

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частинами першою або другою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, –

- **штраф від 60 до 80 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян**
- **громадські роботи на строк від 40 до 60 годин**
- **адміністративний арешт на строк від 3 до 15 діб**

➤ **Стаття 173⁶ Вчинення насильства за ознакою статі**

Вчинення насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру, спрямованих проти конкретної особи через її належність до певної статі чи стереотипні уявлення про соціальні ролі (становище, обов'язки, поведінку тощо) жінки або чоловіка в суспільстві, внаслідок чого була завдана шкода фізичному (без спричинення тілесних ушкоджень) або психічному здоров'ю потерпілого, –

- штраф від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
- громадські роботи на строк від 20 до 40 годин
- виправні роботи на строк до 1 місяця з відрахуванням 20 % заробітку

Повторне протягом року вчинення порушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, –

- штраф від 200 до 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян
- громадські роботи на строк від 40 до 60 годин
- виправні роботи на строк від 1 до 2 місяців з відрахуванням 20 % заробітку
- адміністративний арешт на строк до 10 діб

➤ **Стаття 269. Потерпілий**

Статтю доповнено частиною четвертою такого змісту:

Якщо адміністративне правопорушення, передбачене статтею 173² або 173⁶ цього Кодексу, було вчинено у присутності малолітньої чи неповнолітньої особи, така особа також визнається потерпілим, незалежно від того, чи було їй заподіяно шкоду таким правопорушенням, і на неї поширюються права потерпілого, крім права на відшкодування майнової шкоди.

➤ **Стаття 13. Відповідальність неповнолітніх**

**У разі вчинення особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 173²,
то такі особи підлягають адміністративній відповідальності
на загальних підставах**

Збір доказів:

ПОЛІЦІЯ

- копії заяви про вчинення домашнього насильства
- протокол про вчинення адміністративного правопорушення
- постанови про визнання винним кривдника та притягнення його до відповідальності тощо

ДЛЯ СУДУ

- аудіо/відеозаписи розмов, погроз, шантажу
- відео дій кривдника,
- фото наслідків насильства (синці та подряпини на тілі)
- пошкоджені речі
- скріни листування у месенджерах
- показання свідків — родичів, сусідів, друзів, колег тощо

МЕДИЧНІ ЗАКЛАДИ

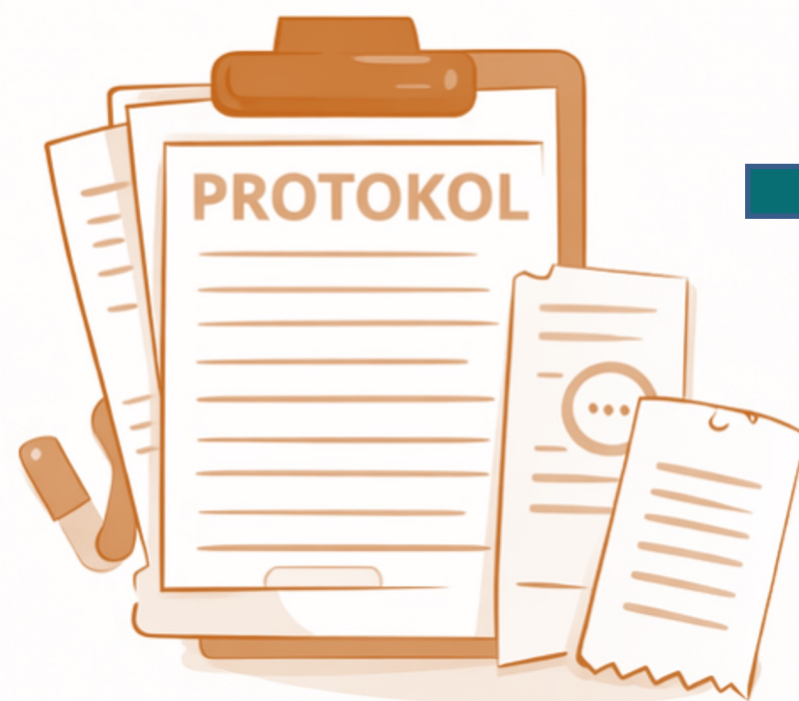
- висновок про стан здоров'я та тілесні ушкодження
 - рецепти на ліки
 - направлення на лікування
 - чеки та квитанції
- (Наказ МОЗ № 278 від 01.02.2019)*

СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ

- копії акту оцінки потреб сім'ї/дитини
- звіту за результатами соціального супроводу сім'ї/дитини
- рішення про взяття дитини на облік дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах тощо

Обмежувальні заходи у випадку домашнього наси́льства

ПОЛІЦІЯ

винесення термінового
заборонного припису (до 10 діб)

СУД

винесення обмежувального
припису (до 6 місяців)

ТЕРМІНОВИЙ ЗАБОРОННИЙ ПРИПИС

(інструмент негайного захисту)

ХТО ВІНОСИТЬ?

Терміновий заборонний припис
віноситься
кривднику представником
Національної поліції України

КОЛИ ВІНОСИТЬСЯ?

У разі існування безпосередньої
загрози
життю чи здоров'ю постраждалої
особи
після оцінки ризиків

ДЛЯ ЧОГО?

З метою:

- **негайного припинення домашнього насильства**
- **недопущення його продовження**
- **запобігання повторному вчиненню**

ХТО МОЖЕ ІНІЦІЮВАТИ?

Внесення припису
можливе:

- **за заявою постраждалої особи**
- **з ініціативи працівника поліції** (за результатами оцінки ризиків)

НА ЯКИЙ СТРОК?

До 10 діб

⚠ **Кривдник зобов'язаний повідомити поліцію**
про своє місце перебування

Серія АА № 000000

ТЕРМІНОВИЙ ЗАБОРОННИЙ ПРИПИС СТОСОВНО КРИВДНИКА

к _____ в _____ 20 _____ року

(тип, назва населеного пункту)

Я, _____

(посада, найменування уповноваженого підрозділу поліції, звання, прізвище, ім'я, по батькові працівника, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника)

згідно зі статтею 25 Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству" та з урахуванням існування безпосередньої загрози життю чи здоров'ю постраждалої особи

виніс цей терміновий заборонний припис стосовно _____

(прізвище, ім'я, по батькові особи, яка вчинила домашнє насильство)

, стать: жін. ☐ ; чол. ☐дата народження --

, громадянство _____

, місце проживання _____

місце реєстрації _____

, номер контактного телефону _____

місце роботи (навчання), посада _____

особу встановлено _____

(назва документа, що посвідчує особу; підтверджує громадянство України або спеціальний статус особи; серія, №, ним і коли виданий)

чи притягався(лася) раніше до адміністративної або кримінальної відповідальності: так ☐

(вказати статті КУпАП або КК України)

; ні ☐

у зв'язку зі скоєнням ним (нею) домашнього насильства _____

(підкреслити потрібне: фізичне, економічне, психологічне, сексуальне та викласти стислий зміст правопорушення)

стосовно постраждалої особи _____

(прізвище, ім'я, по батькові особи, яка постраждала від домашнього насильства)

які перебувають у стосунках (підкреслити потрібне): подружжя; колишнє подружжя; наречені; мати (батько) або дитина (діти) одного з подружжя (колишнього подружжя); інший з подружжя (колишнього подружжя); які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти; мають спільну дитину (дітей); батьки (мати, батько) і дитина (діти); дід (баба) та онук (онучка); прадід (прабаба); правнук (правнучка); вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка); рідний брат і сестра; інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця); двоюрідні брати і сестри; двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онучка); діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну(их) дитину (дітей), яка (які) не є спільною(ими) або всиновленою(ими); опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням; прийомні батьки; батьки-вихователі; патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти; діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя; інші родичі, інші особи, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання згідно зі статтею 3 Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству".

Заходи термінового заборонного припису стосовно кривдника:

- ☐ зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
☐ заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
☐ заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Терміновий заборонний припис стосовно кривдника винесений строком на _____ днів з _____ год _____ хв -- та діє до _____ год _____ хв --

(дата)

(дата)

Особі, стосовно якої винесено терміновий заборонний припис, роз'яснено положення статті 173² КУпАП про притягнення до відповідальності за невиконання термінового заборонного припису стосовно кривдника, зобов'язання повідомити про місце свого тимчасового перебування уповноважений підрозділ Національної поліції України за місцем учинення домашнього насильства, а також про право оскарження термінового заборонного припису стосовно кривдника до суду _____

(підпис, П. І. Б. особи, якій винесено терміновий заборонний припис стосовно кривдника)

Підпис працівника уповноваженого підрозділу органів Національної поліції України, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника _____

(підпис, П. І. Б.)

Підпис постраждалої особи (її представника) про отримання копії термінового заборонного припису стосовно кривдника та надання згоди на обробку персональних даних згідно із Законом України "Про захист персональних даних" _____

(підпис, П. І. Б.)

Підпис кривдника про отримання термінового заборонного припису стосовно кривдника _____

(підпис, П. І. Б.)

Кривдник від підпису відмовився в присутності _____

(підпис працівника уповноваженого підрозділу поліції, який виніс терміновий заборонний припис стосовно кривдника)

(П. І. Б.)

(підпис постраждалої особи (її представника))

(П. І. Б.)

(підпис свідка(ів) (у разі наявності))

(П. І. Б.)

(до термінового заборонного припису стосовно кривдника додається (зазначити потрібне))

Форма оцінки ризиків вчинення домашнього насильства

Дата:	поліцейський уповноваженого підрозділу поліції (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності), звання, посада, орган поліції)		
Постраждала особа: (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) Стать: ☐ Ч / ☐ Ж Вік _____			
Наявність інвалідності: ☐ Так / ☐ Ні Наявність дітей: ☐ Так (зазначити стать і вік) _____ / ☐ Ні			
Кривдник: (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) Стать: ☐ Ч / ☐ Ж Вік _____			
Наявність інвалідності: ☐ Так / ☐ Ні Чи є кривдник військовослужбовцем, військовозобов'язаним чи резервістом під час проходження зборів або особою начальницького складу Національного антикорупційного бюро України. Бюро економічної безпеки України, рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, поліцейським: ☐ Так / ☐ Ні / ☐ Без відповіді / Не відомо У яких стосунках перебуває кривдник з постраждалою особою (необхідне позначити): 1) подружжя; 2) колишнє подружжя; 3) наречені; 4) мати (батько) або дитина (діти) одного з подружжя (колишнього подружжя) та інший з подружжя (колишнього подружжя); 5) особи, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у шлюбі між собою, їхні батьки та діти; 6) особи, які мають спільну дитину (дітей); 7) батьки (мати, батько) і дитина (діти); 8) дід (баба) та онук (онука); 9) прадід (прабаба) та правнук (правнучка); 10) вітчим (мачуха) та пасинок (падчерка); 11) рідний брат і сестра; 12) інші родичі: дядько (тітка) та племінник (племінниця), двоюрідні брати і сестри, двоюрідний дід (баба) та двоюрідний онук (онука); 13) діти подружжя, колишнього подружжя, наречених, осіб, які мають спільну дитину (дітей), які не є спільними або всиновленими; 14) опікуни, піклувальники, їхні діти та особи, які перебувають (перебували) під опікою, піклуванням; 15) прийомні батьки, батьки-вихователі, патронатні вихователі, їхні діти та прийомні діти, діти-вихованці, діти, які проживають (проживали) в сім'ї патронатного вихователя; 16) інші родичі, інші особи, які пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки, за умови спільного проживання згідно зі статтею 3 Закону України "Про запобігання та протидію домашньому насильству". Місце (адреса) проведення оцінки ризиків:			
Вдалося поліцейському уповноваженого підрозділу поліції провести спілкування/бесіду?	☐ Так	☐ Ні	
Постраждала особа відмовилася від спілкування/бесіди?	☐ Так	☐ Ні	

1. Раніше кривдник погрожував застосувати або застосовував зброю або інші предмети, які можуть спричинити шкоду життю та здоров'ю постраждалої особи або дітям?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
2. Кривдник погрожував вбити постраждалу особу або дітей?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
3. Постраждала особа допускає, що кривдник може спробувати вбити її або дітей?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
4. Раніше кривдник душив постраждалу особу, або передавлював їй горло, або намагався це зробити?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
5. Раніше кривдник застосовував фізичне насильство, яке спричинило тілесні ушкодження середнього або тяжкого ступеня?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
6. Протягом останнього року застосовувався до кривдника терміновий заборонний припис?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
7. Кривдник має зброю та/або може її легко дістати і застосувати?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
8. Кривдник схильний до сильних або постійних ревнощів і контролює більшу частину повсякденного життя постраждалої особи?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
9. Кривдник висловлював намір або намагався вчинити самогубство?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
10. Кривдник залякував, переслідував постраждалу особу або дітей чи погрожував їй/їм?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
11. Кривдник нападав на постраждалу особу або дітей за межами домашнього середовища?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
12. Кривдник утримував постраждалу особу або дітей проти її/їх волі в певному місці або будь-яким іншим чином обмежував свободу, у тому числі свободу в спілкуванні?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
13. Поведінка кривдника вплинула на безпеку постраждалої особи та дітей?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
14. Кривдник має алкогольну залежність або зловживає алкогольними напоями?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
15. Кривдник має наркотичну залежність або зловживає наркотичними речовинами?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
16. Раніше кривдник погрожував вбити, вбив домашню або іншу тварину або завдавав їй навмисної шкоди?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
17. Кривдник раніше вчиняв щодо постраждалої особи: 1) фізичне насильство; 2) психологічне насильство; 3) економічне насильство; 4) сексуальне насильство? <i>(якщо так, необхідне позначити)</i>	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
18 Кривдник має фінансові проблеми?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
19. Постраждала особа та діти є економічно залежною(ими) від кривдника?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
20. Під час спільного проживання були випадки, коли кривдник покидав на тривалий час (не менше ніж на 10 діб) сім'ю без причини та без пояснень?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо

ФОРМА ОЦІНКИ РИЗИКІВ

21. У постраждалої особи є дитина/діти від іншого шлюбу, про яких кривдник знає або нещодавно дізнався?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
22. Сім'я постраждалої особи перебуває під соціальним супроводом?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
23. Суд видавав кривднику обмежувальний припис?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
24. Кривдник порушував заходи тимчасового обмеження своїх прав або вимоги, передбачені обмежувальним приписом, у разі його отримання?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
25. Кривдник притягався до кримінальної відповідальності за: 1) вбивство; 2) спричинення тілесних ушкоджень; 3) зґвалтування; 4) сексуальне насильство; 5) інші злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, злочини проти життя та здоров'я особи? (якщо так, необхідно позначити)	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
26. Кривдник виганяв постраждалу особу або дітей з місця проживання, погрожував такими діями?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
27. Щось ще змушує постраждалу особу турбуватися про безпеку?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
Якщо так, що саме турбує постраждалу особу? _____			

Постраждала особа потребує надання притулку?	☐ Так	☐ Ні	☐ Без відповіді / Невідомо
Зауваження поліцейського уповноваженого підрозділу поліції щодо будь-яких інших чинників/обставин, які підвищують/знижують рівень загрози життю та здоров'ю постраждалої особи			

Підпис поліцейського уповноваженого підрозділу поліції, який провів оцінку ризиків			

Поліцейським уповноваженого підрозділу поліції визначено рівень небезпеки: високий ☐ середній ☐ низький ☐			
Терміновий заборонний припис стосовно кривдника винесено: ☐ ТАК / ☐ НІ у разі винесення термінового заборонного припису: N _____ від _____ 20__ р.			

Постраждалу особу ознайомлено _____ (прізвище, власне ім'я, по батькові (за наявності) та підпис)

Витяг з наказу МВС №369/180 від 13.03.2019 «Про затвердження Порядку проведення оцінки ризиків вчинення домашнього насильства»

б. Дві відповіді «Так» на запитання з № 1-6 та на будь-яку кількість запитань з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства, а також якщо поліцейський уповноваженого підрозділу поліції вважає, що постраждала особа перебуває в ситуації, яка може спричинити її смерть або інші тяжкі наслідки, оцінюється як високий рівень небезпеки.

- Відповідь «Так» на одне запитання з № 1-6 та на щонайменше сім і більше запитань з № 7-27 або жодної відповіді на запитання з № 1-6, але не менше чотирнадцяти позитивних відповідей на запитання з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства оцінюється як *середній рівень небезпеки*.

- Відповідь «Так» на одне запитання з № 1-6 та на не більше ніж шість запитань з № 7-27 або не більше тринадцяти позитивних відповідей на запитання з № 7-27 форми оцінки ризиків вчинення домашнього насильства оцінюється як **низький рівень небезпеки**.

- Якщо на всі запитання отримано відповіді «Без відповіді / Невідомо», поліцейський уповноваженого підрозділу поліції на свій розсуд може оцінити ситуацію як таку, що має високий рівень небезпеки.

7. Залежно від визначеного рівня небезпеки, яка загрожує постраждалій особі, **поліцейський уповноваженого підрозділу поліції приймає рішення щодо необхідності винесення термінового заборонного припису стосовно кривдника** та застосування заходів, передбачених частиною другою статті 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Якщо рівень небезпеки оцінюється як низький або середній, а інші чинники/обставини, що можуть вплинути на рівень небезпеки, відсутні, терміновий заборонний припис стосовно кривдника вноситься на розсуд поліцейського уповноваженого підрозділу поліції.

У разі високого рівня небезпеки поліцейський уповноваженого підрозділу поліції обов'язково вносить терміновий заборонний припис стосовно кривдника.

_. У разі наявності **декількох постраждалих осіб** форма оцінки ризиків вчинення домашнього насильства **заповнюється щодо кожної постраждалої особи окремо**.

Заходи впливу за результатами термінового заборонного припису

зобов'язання залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;

заборона на вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;

заборона в будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

Ситуація 1

У невеликому місті в центральній Україні до лікарні доставили 8-річного хлопчика з численними синцями, переломом руки та слідами старих травм.

Медики запідозрили системне побиття.

Під час розмови дитина повідомила, що **вітчим регулярно б'є його ременем і руками**, іноді зачиняє в коморі як покарання.

Ситуація 2

Дівчинка 12 років перестала відвідувати школу. Під час перевірки інформації вчителька виявила, що мама дівчинки вже майже рік працює за кордоном, дитина була залишена на бабусю і проживала в хаті у бабусі.

Кілька місяців тому до села повернувся мобілізований з війни колишній мамин співмешканець. Мама дівчинки дозволила йому жити у її хаті. Трохи більше місяця тому дівчинка переїхала жити до хати де живе цей чоловік.

Чоловік помічений у якихось порушеннях закону не був, зі слів сусідів і бабусі алкоголем не зловживає, до дівчинки ставиться рівно. Дівчинка про насильство щодо себе не повідомляла.

Ситуація

13-річна дівчина почала різко змінювати поведінку:

- стала замкнутою
- знизилася успішність
- почалися пропуски уроків.

Шкільний психолог провів бесіду, після якої з'ясувалося, що **вітчим систематично вчиняє сексуальні дії щодо дитини.**

ЩО ТАКЕ МІЖВІДОМЧА ВЗАЄМОДІЯ

Не є міжвідомчою взаємодією:

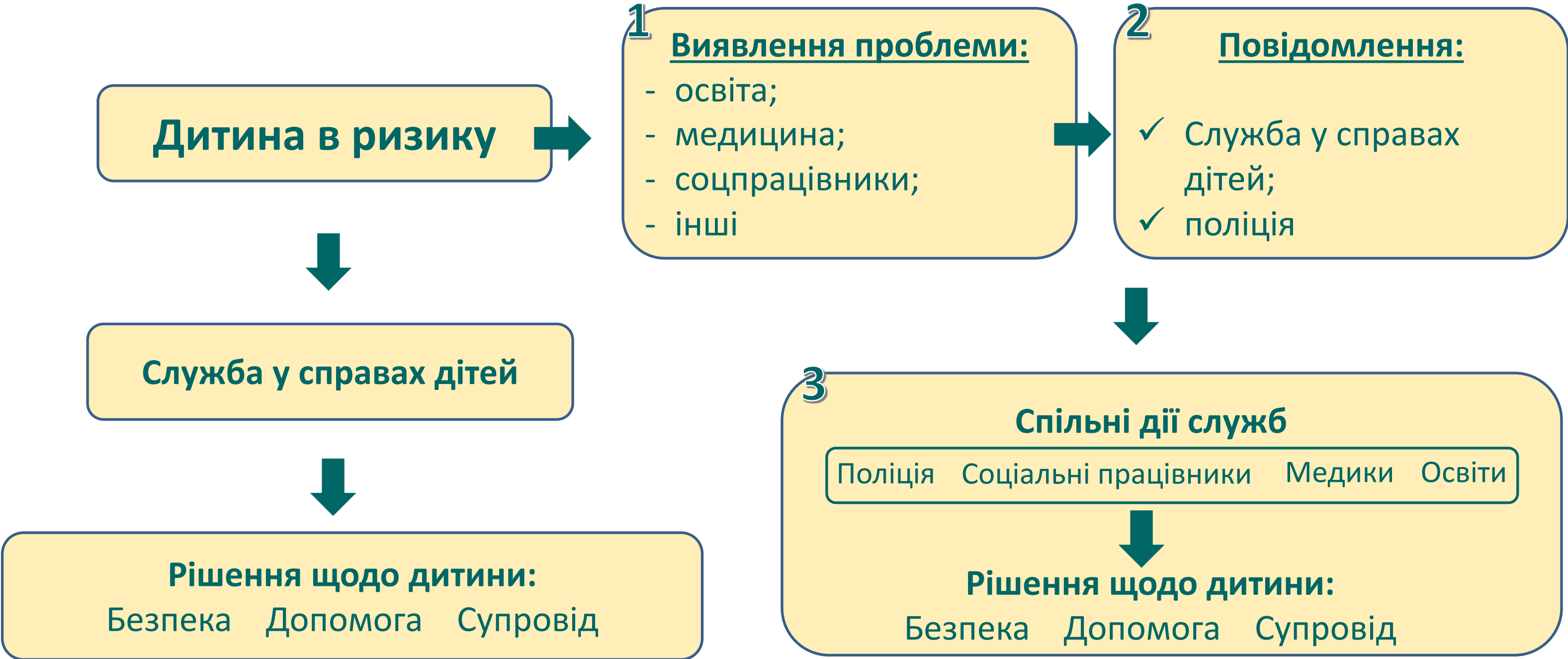
- ❌ листи «для галочки»
- ❌ разові наради, де служби в основному звітують
- ❌ передача відповідальності між службами

Є міжвідомчою взаємодією:

- ✅ швидкий обмін інформацією
- ✅ узгоджені дії навколо дитини
- ✅ спільне прийняття рішення

ВАРІАНТ РОБОЧОЇ ВЗАЄМОДІЇ

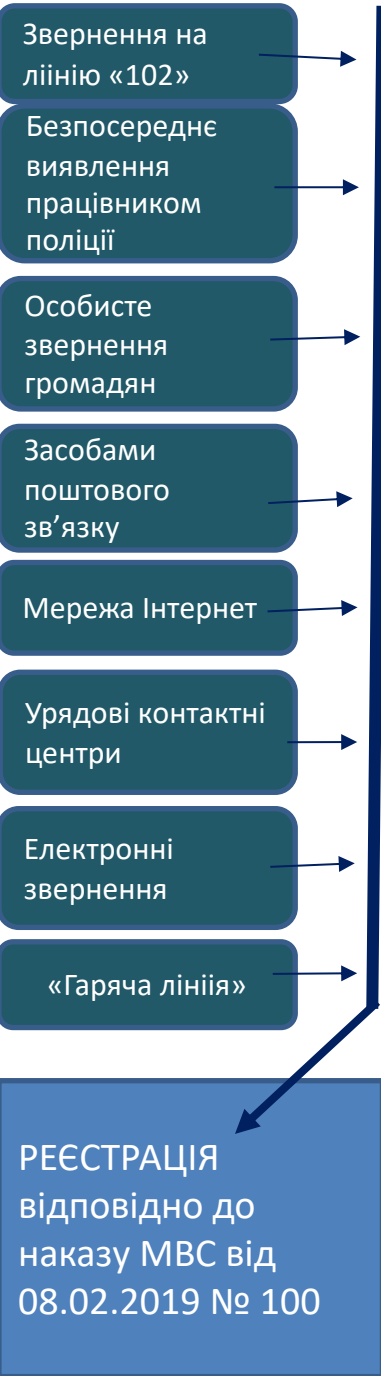

Що громада може зробити вже зараз?

- мінімальний міжвідомчий алгоритм
- карта послуг для матерів і дітей
- домовленості «на випадок кризи»
- роль соціальної квартири / кризової кімнати

Дії працівників поліції під час реагування на домашнє насильство, насильство за ознакою статі

Після прибуття на місце події працівники поліції повинні:

- вжити всіх заходів щодо попередження або припинення правопорушення;
- встановити особу правопорушника;
- надати допомогу потерпілим;
- поінформувати постраждалих про їхні права, заходи та соціальні послуги допомоги.

Правоохоронці також можуть:

- затримати кривдника;
- винести кривднику терміновий заборонний припис;
- скерувати вас (разом із дітьми) до безпечного притулку для постраждалих осіб;
- анулювати дозвіл кривдника на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів, а також вилучити зброю та боєприпаси.

Терміновий заборонний припис щодо кривдника вноситься терміном до 10 діб:

- зобов'язати кривдника залишити місце проживання (перебування) постраждалої особи;
- заборонити вхід та перебування в місці проживання (перебування) постраждалої особи;
- заборонити у будь-який спосіб контактувати з постраждалою особою.

При винесенні термінового заборонного припису важливо вносити в нього і дані про дітей, які постраждали від насильства або стали свідками його вчинення. Тоді права дітей будуть захищені.

Дитина – свідок насильства = постраждала особа

Якщо у сім'ї є дитина, яка стала свідком домашнього насильства, вона автоматично також вважається постраждалим/ою. Тому якщо постраждалим/ою від насильства або кривдником/цею є дитина, або ж постраждалий/а звернувся до правоохоронних органів разом з дитиною – працівники поліції не пізніше однієї доби інформують відповідну службу.

Постраждалою є дитина:

У разі винесення термінового заборонного припису стосовно всіх наявних у дитини законних представників внаслідок вчинення ними домашнього насильства представник органу Національної поліції передає дитину представнику органу опіки та піклування за місцем проживання (перебування) дитини для організації її соціального захисту та тимчасового влаштування дитини відповідно до Порядку провадження органами опіки та піклування діяльності, пов'язаної із захистом прав дитини, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 вересня 2008 р. № 866. У разі неможливості передачі дитини представнику органу опіки та піклування представник органу Національної поліції доставляє дитину до притулку для дітей, центру соціально-психологічної реабілітації дітей, центру соціальної підтримки дітей та сімей, стаціонарної служби (відділення) центру соціальних служб, що здійснює соціально-психологічну реабілітацію дітей, стаціонарної служби (відділення) соціально-психологічної реабілітації дітей (надання послуги соціально-психологічної реабілітації дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах) центру надання соціальних послуг.

(Постанова КМУ 01.06.2020 № 585, п.11)

Особливості допомоги дітям, які перебувають у складних життєвих обставинах, органами Національної поліції полягають у:

(Постанова КМУ 01.06.2020 № 585, п.25)

проникненні до житла чи іншого володіння особи без її згоди або вмотивованого рішення суду у невідкладних випадках, пов'язаних з виникненням безпосередньої загрози життю або здоров'ю дитини, або за наявності підстав вважати, що така загроза існує;

внесенні за наявності ознак кримінального правопорушення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань та подальшому здійсненні досудового розслідування відповідно до норм кримінального процесуального законодавства у межах повноважень;

організації взяття на профілактичний облік дітей, які вчиняють жорстоке поводження (у тому числі дітей-кривдників, булерів), проведенні з ними профілактичної роботи в органах Національної поліції, що здійснюються відповідно до порядку, визначеного МВС.

Виявлення ознак сексуального насильства стосовно дитини, проведення опитування дитини, яка постраждала від сексуального насильства або стала його свідком (очевидцем) доцільно здійснити з використанням можливостей «зеленої кімнати»

Взаємне інформування про факти насильства проводиться не пізніше однієї доби

АЛГОРИТМ дій представників закладів охорони здоров'я при втручанні у випадок домашнього насильства, насильства за ознакою статі

ЖУРНАЛ реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі
(Постанова КМУ 22.08.18 № 658, дод.4)

Установи і заклади охорони здоров'я під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, ст.12 ЗУ «Про запобігання та протидію домашньому насильству»:

- інформують постраждалих осіб про заходи та соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;
- взаємодіють з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству;
- у разі виявлення тілесних ушкоджень забезпечують в установленому порядку проведення медичного обстеження постраждалих осіб;
- у разі виявлення ушкоджень сексуального характеру направляють постраждалих осіб на тестування на ВІЛ-інфекцію;
- надають медичну допомогу постраждалим особам з урахуванням індивідуальних потреб;
- повідомляють уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про виявлення ушкоджень, що могли виникнути внаслідок вчинення домашнього насильства, а в разі виявлення ушкоджень у дитини - також службу у справах дітей;
- Звітування

- **Принципи:** доступності, безпечності, результативності, своєчасності, економічної ефективності, недискримінації, орієнтованості на людину.
- Наявність добровільної інформованої письмової згоди постраждалої особи або її законного представника, якщо він не є кривдником.

Наказ МОЗ України 01.02.2019 № 278 «Порядок проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги»

Обстеження та надання допомоги постраждалим особам здійснюються без дискримінації за будь-якою ознакою, в т.ч. екстрена допомога

Представники суб'єкта можуть бути залучення до оцінок рівня безпеки дитини та потреб сім'ї в межах повноважень

- ✓ Медичні працівники повинні зафіксувати їх скарги (звернення), зібрати анамнез, провести медичний огляд з оцінкою стану постраждалої особи та в разі потреби - додаткове інструментально-лабораторне обстеження. й заходи щодо попередження наслідків сексуального насильства.
- ✓ У разі ушкоджень (або підозри) сексуального характеру здійснюються збір скарг, анамнезу, огляд статевих органів, огляд хірурга-проктолога, проводяться за потреби обстеження на ВІЛ, гепатит В, тест на вагітність або бХГЧ, тестування на сифіліс, інфекції, які передаються статевим шляхом (далі - ІПСШ (хламідіоз, гонорея, трихомоніаз)), аналізи на бактеріоскопічне дослідження, за потреби вакцинація проти правця, а також проти гепатиту В.
- ✓ У разі потреби проводиться профілактика, діагностика та лікування правця. Дані щодо здійснених заходів заносяться до медичної документації.

У разі звернення та доставлення до закладів охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень різного ступеня тяжкості (вогнепальні, колоті, різані, рубані рани, забої) відомості про них записуються до журналу обліку фактів звернення та доставлення до закладу охорони здоров'я осіб у зв'язку із заподіянням їм тілесних ушкоджень кримінального характеру та інформування про такі випадки органів та підрозділів поліції (наказ МВС, МОЗ 06.07.2016 року № 612/679)

Медичні працівники інформують постраждалу особу та/або її законного представника (якщо такий представник не є кривдником) про права, заходи та соціальні послуги, якими може скористатися постраждала особа.

Особливості надання допомоги дітям :

- ✓ Прийняття дітей, які постраждали від жорстокого поводження, життю або здоров'ю яких загрожувала небезпека, проведення та документування результатів їх медичного обстеження;
- ✓ надання дітям необхідної медичної, психологічної (за наявності в закладі охорони здоров'я психолога) допомоги з урахуванням їх потреб.
(Пост. КМУ 01.06.2020 № 585)

Нацполіція
(1 доба)

ССД, якщо
дитина
(1 доба)

Відділ соціального захисту та
ветеранської політики Троїцької
сільської ради (1 доба)

АЛГОРИТМ дій представників органу опіки та піклування стосовно недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, при втручанні у випадок домашнього насильства, насильства за ознакою статі

Повноваження органів опіки та піклування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству стосовно недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, ЗУ «Про запобігання та протидію домашньому насильству» ч.3 ст.9

ЖУРНАЛ реєстрації фактів виявлення (звернення) про вчинення домашнього насильства та насильства за ознакою статі
(Постанова КМУ 22.08.18 № 658, дод. 1, дод.2)
Відділ соціального захисту та ветеранської політики Троїцької сільської ради

Нацполіція
(1 доба)

Уповноважена особа
долучається до оцінки
ризиків

Подає голові сільської ради
пропозиції для прийняття
рішення щодо:

Орган опіки та піклування має
право звернутися до суду із заявою
про видачу обмежувального
припису стосовно кривдника

Заклади охорони здоров'я надають
медичну допомогу недієздатним особам та
особам, цивільна дієздатність яких
обмежена
(обстеження, діагностика, лікування)

Постраждалі:

Їх добровільність отримання
допомоги не вимагається (в т.ч.
актів насильства кримінального
характеру)

➤ надання згоди на внесення персональних даних про недієздатну особу, яка повідомила про вчинення насильства або є постраждалою особою, до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі, якщо законний представник такої особи є кривдником або ухиляється від захисту прав та інтересів недієздатної особи;

➤ захист прав та представлення інтересів постраждалої особи, яка є недієздатною особою, в органах державної влади, органах місцевого самоврядування чи в суді (у разі потреби);

➤ здійснення інших передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству стосовно недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, чи за їх участю.

➤ вирішення питання надання постраждалій недієздатній особі соціальних послуг, якщо їй не призначено опікуна або опікун є кривдником чи ухиляється від захисту її прав та інтересів;

➤ влаштування постраждалої недієздатної особи до закладу соціального захисту населення, якщо у зв'язку з вчиненням насильства проживання такої особи в сім'ї чи з опікуном становить загрозу її життю та здоров'ю;

➤ порушення перед судом питання про звільнення в установленому законодавством порядку від повноважень опікуна або піклувальника у разі вчинення ними насильства стосовно недієздатної особи або особи, цивільна дієздатність якої обмежена;

➤ порушення перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення в установленому законодавством порядку до відповідальності посадових осіб у разі невиконання або неналежного виконання ними обов'язків під час роботи з постраждалими особами, які є недієздатними особами або особами, цивільна дієздатність яких обмежена;

Кривдники:

➤ вжиття заходів для надання недієздатній особі, яка є кривдником, психіатричної допомоги у примусовому порядку у разі, якщо у зв'язку із вчиненням домашнього насильства проживання такої особи в сім'ї чи з опікуном становить загрозу життю та здоров'ю членів сім'ї або опікуна;

АЛГОРИТМ дій представників органу опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини, при втручанні у випадок домашнього насильства, насильства за ознакою статі

ПОСТАНОВА КМУ від 24.09.2008 № 866 «Питання діяльності органів опіки та піклування, пов'язаної із захистом прав дитини»

Особиста заява/
звернення дитини
та/або дорослого

Повідомлення
суб'єктів

ССД

Органом опіки та піклування є виконавчий комітет Троїцької сільської ради, який провадить діяльність із соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі забезпечення їх права на виховання у сім'ї, надання статусу дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, встановлення опіки та піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, із захисту особистих, майнових і житлових прав дітей, запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей та за участю дітей.

Принципи діяльності:

забезпечення найкращих
інтересів дитини

недопущення
дискримінації дітей

конфіденційності
інформації про дитину

Повноваження органів опіки та піклування у сфері запобігання та протидії домашньому насильству стосовно дітей, п.9 ЗУ «Про запобігання та протидію домашньому насильству»:

- захист прав та інтересів постраждалої дитини, дитини-кривдника, у тому числі шляхом звернення до суду, представництва прав та інтересів дитини у суді при розгляді питань, пов'язаних із здійсненням актів домашнього насильства, зокрема про видачу обмежувального припису;
- безпосереднє надання допомоги та захисту постраждалим дітям, дітям-кривдникам, які мають статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- розгляд питання про доцільність відібрання дитини або позбавлення батьківських прав стосовно дитини, якщо кривдниками дитини є батьки (усиновлювачі) або один із них;
- розгляд питань про доцільність відібрання дитини в опікуна (піклувальника), прийомних батьків, батьків-вихователів, про звільнення особи від обов'язків опікуна (піклувальника) дитини, розірвання договору про патронат над дитиною, скасування рішення про влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу або до прийомної сім'ї у разі здійснення домашнього насильства стосовно дитини або за участю дитини;
- надання згоди на отримання соціальних послуг постраждалою дитиною, дитиною-кривдником, якщо батьки, інші законні представники дитини є кривдниками або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини
- надання згоди на внесення персональних даних про дитину, яка повідомила про вчинення насильства або є постраждалою особою, до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі, якщо батьки, інші законні представники дитини є кривдниками або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини
- влаштування відповідно до законодавства дитини в сім'ю патронатного вихователя у разі неможливості проживання дитини із своїми батьками, іншими законними представниками у зв'язку із вчиненням домашнього насильства стосовно цієї дитини або за її участі.

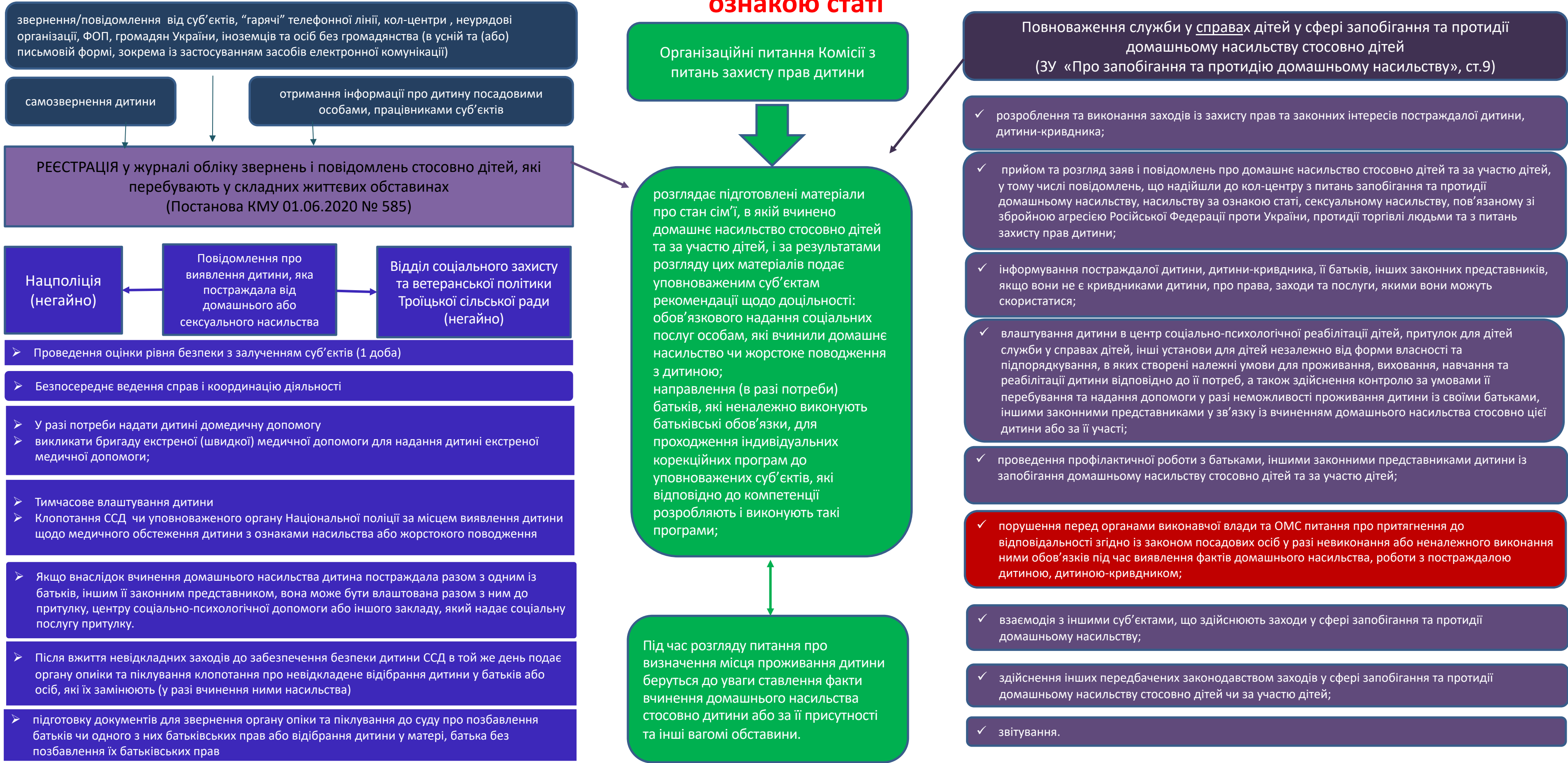
**Повноваження щодо захисту прав дітей
у сільській раді забезпечує ССД**
(Постанови КМУ 24.09.2008 № 866, 01.06.2020 № 585)

Для організації соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, в межах Троїцької сільської ради із числа суб'єктів утворюється міждисциплінарна команда за рішенням органу опіки та піклування із визначенням повноважень служби у справах дітей щодо організації діяльності міждисциплінарної команди шляхом формування її персонального складу на підставі пропозицій суб'єктів для забезпечення допомоги кожній конкретній дитині, яка перебуває у складних життєвих обставинах, проведення засідань міждисциплінарної команди.
(Постанова КМУ від 01.06.2020 № 585, п.20.)

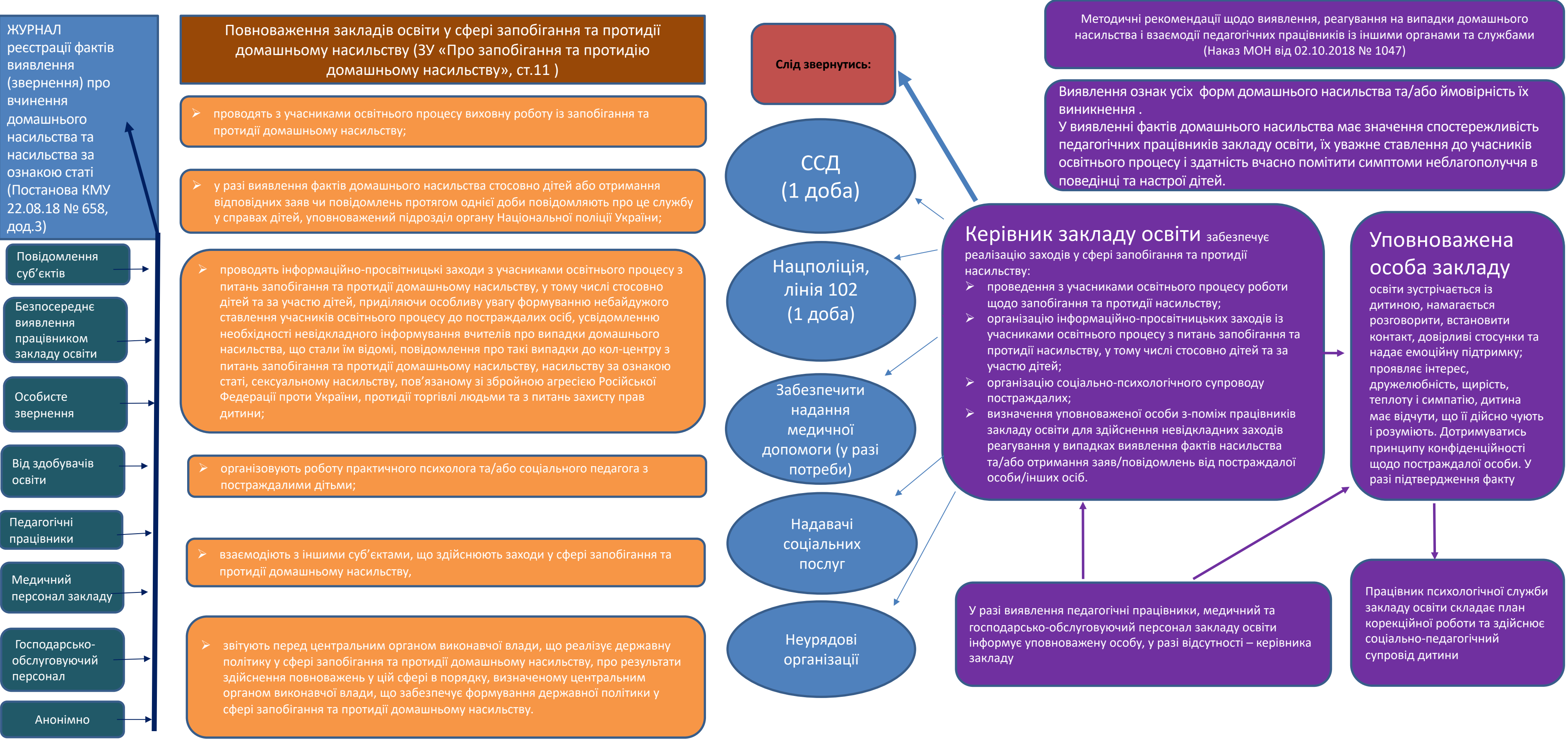
Орган опіки та піклування має право
звернутися до суду із заявою про видачу
обмежувального припису стосовно
кривдника

Затверджено рішенням виконавчого комітету Троїцької сільської ради від 15.09.2025 № 233 (додаток 4)

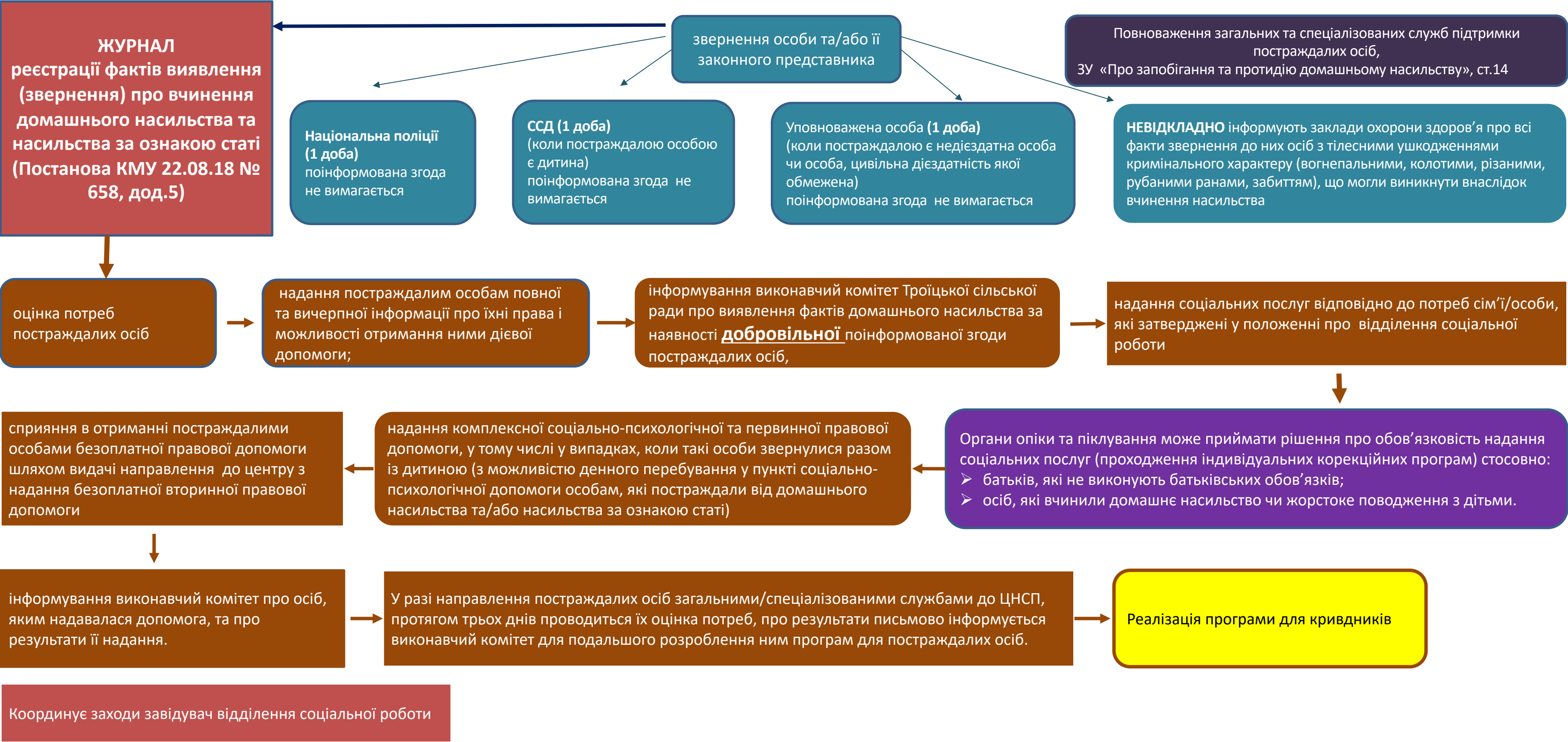
АЛГОРИТМ дій працівників служби у справах дітей при втручанні у випадок домашнього насильства, насильства за ознакою статі

Алгоритм дій працівників закладів освіти під час реагування на домашнє насильство, насильство за ознакою статі

АЛГОРИТМ дій працівників КЗ «Центр надання соціальних послуг Троїцької сільської ради Павлоградського району Дніпропетровської області» у випадок домашнього насильства, насильства за ознакою статі

Загальна інформація та організаційні питання дій сільського голови, старост, спеціально уповноважених органів, загальних служб підтримки, інших органів та установ у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, громадських об'єднань, іноземних неурядових організацій, міжнародних організацій, інших заінтересованих юридичних та фізичних осіб у випадок домашнього насильства на території Троїцької сільської ради

- Сільський голова Троїцької сільської ради визначає заступника голови, який є **координатором** з питань здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі.
- **Координатор** є персонально відповідальним за забезпечення своєчасного та ефективного вжиття заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі.

- У селах **староста** забезпечує виявлення фактів насильства та повідомляє про них не пізніше однієї доби Відділ соціального захисту та ветеранської політики Троїцької сільської ради.
- **Староста/сільський голова** є персонально відповідальним за забезпечення своєчасного та ефективного вжиття заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі на території сіл.

❑ Відділ соціального захисту та ветеранської політики Троїцької сільської ради проводить роботу з прийому та реєстрації заяв і повідомлень про вчинення насильства, координацію заходів реагування на факти вчинення насильства, надання допомоги і захисту постраждалим особам, а також роботу з кривдниками

Взаємодія суб'єктів у сфері **запобігання** насильству

- визначення стану, причин і передумов поширення насильства;
- підвищення рівня поінформованості населення про форми, прояви, причини та наслідки насильства;
- сприяння розумінню суспільством природи насильства, його непропорційного впливу на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;
- формування в суспільстві нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, небайдужого ставлення до постраждалих осіб, насамперед дітей, усвідомлення насильства як порушення прав людини;
- викорінення дискримінаційних уявлень про соціальні ролі та обов'язки жінок і чоловіків, а також будь-яких звичаїв і традицій, що на них ґрунтуються;
- заохочення всіх членів суспільства, насамперед чоловіків, до активного сприяння запобігання насильству

Взаємодія у сфері **протидії** насильству

- ефективне виявлення та узгоджене реагування
- дієва допомога і захист постраждалих осіб за місцем звернення, яка не повинна залежати від факту звернення таких осіб до правоохоронних органів
- належне розслідування фактів насильства, своєчасне та ефективне вжиття спеціальних заходів щодо кривдника, притягнення їх до передбаченої законом відповідальності та зміни їх поведінки.

- ❑ Адміністрація підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та господарювання, у штаті яких є працівники, **які у своїй роботі контактують з дітьми**, організовує початкове та періодичне інформування таких працівників про **захист дітей від усіх форм насильства та жорстокого поводження** відповідно до плану проведення такого інформування.
- ❑ Початкове інформування обов'язково проводиться під час прийняття на роботу, періодичне - не рідше ніж один раз на рік.

МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА

Система «Блакитної картки» — це міжвідомчий механізм реагування на домашнє насильство, який передбачає спільні дії поліції, соціальних служб, освіти, медицини та інших інституцій. Її метою є захист постраждалих осіб, припинення насильства та робота з кривдником. Процедура не потребує заяви постраждалої особи — вона може бути розпочата за фактом підозри насильства.

«Блакитна картка А»

Процедура розпочинається, коли один із суб'єктів реагування виявляє або отримує інформацію про домашнє насильство.

Таку форму можуть заповнювати:

- Поліція
- соціальні працівники
- медичні працівники
- працівники освіти
- представники органів місцевого самоврядування.

Форма містить:

- дані постраждалої особи
- дані особи, щодо якої є підозра у вчиненні насильства
- опис ситуації насильства
- свідків події
- інформацію про попередні випадки насильства
- первинну оцінку ситуації.

У формі також фіксуються види насильства

«Блакитна картка В»

Форма В передається особі, яка постраждала від насильства.

У ній міститься:

- інформація про види домашнього насильства
- пояснення прав постраждалої особи
- перелік установ, до яких можна звернутися по допомогу
- інформація про можливість повідомлення поліції або прокуратури.

Також зазначається, що насильство в сім'ї є злочином, і постраждала особа має право на захист та допомогу.

Міжвідомча робота — інтердисциплінарна команда

Після відкриття процедури інформація передається до **міжвідомчої команди (interdisciplinary team)**.

До неї входять:

- соціальні служби
- поліція
- освіта
- медики
- представники місцевого самоврядування
- інші спеціалісти.

Команда:

- аналізує ситуацію сім'ї
- планує допомогу постраждалим
- координує дії різних служб
- контролює виконання заходів.

Робота з кривдником — «Блакитна картка D»

Форма D застосовується щодо особи, яка підозрюється у вчиненні насильства.

У ній фіксується:

- персональні дані кривдника
- опис форм насильства
- наявність алкоголізму або залежностей
- попередні правопорушення
- оцінка поведінки.

У документі є таблиця, де зазначається, чи застосовувались різні форми насильства:

- Фізичне
- Психологічне
- інші форми впливу.

Blue card Form D Також можуть визначатися заходи впливу:

- участь у корекційно-освітніх програмах для кривдників
- лікування від залежностей
- судові заходи або нагляд

Робота з постраждалою особою — «Блакитна картка С»

Форма С використовується для поглибленої оцінки ситуації постраждалої особи.

У ній фіксуються:

- персональні дані
- сімейна ситуація
- потреби у допомозі
- обставини насильства
- соціальні та психологічні фактори.

Ця форма використовується для діагностики ситуації та планування підтримки.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ